Οικονομικός Αλφαβητισμός
για Παιδιά

Οι περιπέτειες του Ροβινσώνα
ΒΙΒΛΙΟ 7

Η μηχανή του Τίκο

Η συνέχεια της ιστορίας «Ψάρια για τις δύσκολες μέρες»

Πραξεολόγος

PRAXEOLOGOS.NET

6–10 ΕΤΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

Η μηχανή του Τίκο

Η συνέχεια της ιστορίας «Ψάρια για τις δύσκολες μέρες»

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο Ροβινσώνας, ένας ναυτικός που ζει σε ένα νησί και ψαρεύει με το δίχτυ του
Ο Παρασκευάς, ένας θαρραλέος θαλασσοπόρος και ο καλύτερος σκαρφαλωτής του νησιού
Ο Ζαχαρίας, ο φλύαρος πράσινος παπαγάλος με το κόκκινο κεφάλι
Η Μάλου, που φτιάχνει πήλινα κανάτια, και η κόρη της, η Λάνι, που πλέκει ψάθες
Ο Τίκο, που φτιάχνει βάρκες και κουπιά
Ο Κάι, που σκαλίζει αγκίστρια από κόκαλο
Ο Ρόκο, που πλέκει καλάθια

© 2026 Πραξεολόγος · praxeologos.net · Άδεια CC BY 4.0

Η καταιγίδα άφησε μεγάλους κορμούς στην αμμουδιά, κι ο Τίκο έχει μια ιδέα: έναν τροχό που ψαρεύει μόνος του, όσο όλοι κοιμούνται. Ο Ροβινσώνας όμως ανησυχεί: ποιος θα θέλει τώρα τα δικά του ψάρια;

Θυμάστε τον Τίκο, που κοίταζε τους κορμούς και το ρυάκι κι έλεγε «Έχω μια ιδέα...»; Αυτή είναι η ιδέα του. Η ιστορία είναι φανταστική, όμως τέτοιοι τροχοί υπάρχουν στ' αλήθεια: οι άνθρωποι τους χρησιμοποιούν ακόμα για να πιάνουν ψάρια στα ποτάμια.

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Κορμοί στην αμμουδιά

Λίγες μέρες αργότερα, όσα χάλασε η καταιγίδα έχουν φτιαχτεί ξανά, όμως οι μεγάλοι κορμοί της είναι ακόμα πεσμένοι στην αμμουδιά. Ο Τίκο τους κυλά, έναν έναν, ως εκεί όπου το ρυάκι χύνεται στη θάλασσα. Ύστερα παίρνει ένα ξυλάκι και ζωγραφίζει στην άμμο έναν μεγάλο τροχό, με ακτίνες σαν αστέρι και μικρά καλάθια γύρω γύρω.

«Τι είναι αυτό;» κρώζει ο Ζαχαρίας πάνω από τους κορμούς. «Μια μηχανή», λέει ο Τίκο. «Κάτι που κάνει ένα μέρος της δουλειάς για σένα. Αυτή εδώ θα ψαρεύει όσο κοιμόμαστε!» Ο Κάι τού κουνά το χέρι. «Αυτό το σημείο δεν το χρησιμοποιεί κανείς», λέει. «Αν φτιάξεις εδώ τον τροχό σου, θα είναι δικός σου.» «Τροχός που ψαρεύει;» κρώζει ο Ζαχαρίας. «Θα το πιστέψω όταν το δω!»

ΜΕΡΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΡΑ

Πολλά χέρια

Ο Τίκο δεν μπορεί να φτιάξει τον τροχό μόνος του, γι' αυτό ζητά βοήθεια, και την πληρώνει. Ο Παρασκευάς σκαλίζει τις ακτίνες με το πέτρινο τσεκούρι του. Ο Ρόκο κάθεται στον βράχο του και πλέκει έξι βαθιά καλάθια, για να μαζεύουν τα ψάρια. Ο Ροβινσώνας τα δένει όλα μαζί με γερό σχοινί, κόμπο κόμπο. Κι ο Τίκο στήνει τον τροχό πάνω σε δύο πασσάλους, ακριβώς εκεί όπου το ρυάκι χύνεται στη θάλασσα.

Κάθε βράδυ, ο Τίκο πληρώνει τους βοηθούς του με ροζ κοχύλια. «Αυτή η μηχανή δεν έπιασε ακόμα ούτε ένα ψάρι», κρώζει ο Ζαχαρίας, «κι όμως έδωσε κιόλας δουλειά στον Παρασκευά, στον Ρόκο και στον Ροβινσώνα!»

ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ

Ο τροχός γυρίζει

Ένα βράδυ, οι φίλοι κατεβαίνουν στο ρυάκι για να δουν. Ο Τίκο βγάζει την ξύλινη σφήνα που κρατά τον τροχό ακίνητο. Τρίζει... τρίζει... Το νερό σπρώχνει τα καλάθια, κι ο τροχός αρχίζει να γυρίζει μόνος του.

Καθώς δύει ο ήλιος, μικρά ασημένια ψαράκια ανεβαίνουν το ρυάκι από τη θάλασσα. Τα καλάθια που γυρίζουν τα μαζεύουν, τα σηκώνουν ψηλά και τα ρίχνουν στο μεγάλο καλάθι στην όχθη. Πλατς! «Δουλεύει!» φωνάζει η Λάνι, κι οι φίλοι ζητωκραυγάζουν.

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΩΙ

Δώδεκα ψάρια!

Το επόμενο πρωί, ο Ζαχαρίας πηδά στο χείλος του μεγάλου καλαθιού και μετράει σαν δάσκαλος: «Δύο, τέσσερα, έξι… δώδεκα! Δώδεκα ψάρια!» Ο Τίκο γελά. «Ψάρευε όλη νύχτα, κι εγώ κοιμόμουν!»

Ο Τίκο τρώει δύο ψάρια για πρωινό. Μένουν δέκα, πολύ περισσότερα απ' όσα μπορεί να φάει πριν χαλάσουν. Φωνάζει λοιπόν σε όλη την αμμουδιά: «Φρέσκα ψάρια! Δύο ψάρια για ένα κοχύλι!» «Δύο για ένα;» λέει η Λάνι. «Του Ροβινσώνα τα ψάρια θέλουν ένα κοχύλι το καθένα!»

ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΤΟ ΙΔΙΟ ΠΡΩΙ

Η έγνοια του Ροβινσώνα

Η Μάλου κι η Λάνι δίνουν στον Τίκο ένα κοχύλι και παίρνουν δύο ψάρια για το μεσημεριανό τους. Πιο κάτω, ο Ροβινσώνας ρίχνει το δίχτυ του, όπως πάντα: έξι ψάρια! Τα απλώνει σε ένα μεγάλο φύλλο και περιμένει. Όμως δεν έρχεται κανείς. Όλοι είναι στον τροχό.

Ο Ροβινσώνας κάθεται σε έναν βράχο. «Ποιος θα θέλει τώρα τα ψάρια μου, ένα κοχύλι το καθένα;» αναστενάζει. «Το δίχτυ μου δεν χρησιμεύει πια σε τίποτα!» Ο Ζαχαρίας χτυπά θυμωμένος τα φτερά του. «Αυτός ο τροχός σού παίρνει τη δουλειά!» κρώζει. «Ας τον σπάσουμε!»

ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΒΡΑΔΥ, ΔΙΠΛΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ

Να σπάσουμε τον τροχό;

Εκείνο το βράδυ, κάθονται όλοι γύρω από τη φωτιά και το συζητούν. «Τον τροχό δεν μπορούμε να τον σπάσουμε», λέει ο Παρασκευάς. «Είναι του Τίκο. Τον έφτιαξε αυτός, όπως ο Κάι έφτιαξε την καλύβα του. Αν τον σπάσουμε, είναι σαν να του τον παίρνουμε.» «Τότε ας βάλουμε έναν κανόνα», λέει ο Κάι. «Κανένας τροχός στο νησί!»

«Κανόνα;» λέει η Μάλου. «Και ποιος θα τον βάλει; Ένας αρχηγός; Το δοκιμάσαμε αυτό μια φορά.» Τα μάγουλα του Ρόκο κοκκινίζουν. «Αρχηγό, όχι, ευχαριστώ!» λέει, και γελούν όλοι. Ύστερα η Λάνι σκέφτεται για λίγο. «Τι άλλαξε όμως στ' αλήθεια ο τροχός;» ρωτά.

ΔΙΠΛΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ

Το κοχύλι της Λάνι

«Η μαμά κι εγώ τρώμε δύο ψάρια τη μέρα», λέει η Λάνι. «Πριν, μας κόστιζαν δύο κοχύλια. Τώρα μας κοστίζουν ένα. Άρα κάθε μέρα μάς περισσεύει ένα κοχύλι!» Το σηκώνει ψηλά στο φως της φωτιάς. «Σε δύο μέρες θα έχουμε δύο, και θα τα δώσω στον Ρόκο για ένα καλαθάκι.»

«Κι ύστερα, τα κοχύλια που θα μας περισσεύουν θα τα δίνουμε στον Παρασκευά για καρύδες», λέει η Μάλου. «Τότε θα σκαρφαλώνω σε περισσότερους φοίνικες», λέει ο Παρασκευάς. «Κι εγώ θα πλέκω περισσότερα καλάθια!» λέει ο Ρόκο και τρίβει τα χέρια του. Τα μάτια του Ζαχαρία γίνονται στρογγυλά. «Δηλαδή τα κοχύλια δεν χάνονται», κρώζει. «Απλώς πηγαίνουν στη δουλειά κάποιου άλλου!»

ΛΙΓΟ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Ο τροχός θέλει χέρια

«Και ποιος έπλεξε τα καλάθια του τροχού;» ρωτά ο Ρόκο. «Εγώ!» «Ποιος σκάλισε τις ακτίνες του;» ρωτά ο Παρασκευάς. «Εγώ!» «Και ποιος τα έδεσε όλα μαζί;» ρωτά η Λάνι και κοιτάζει τον Ροβινσώνα. Ο Ροβινσώνας ξύνει τα γένια του. «Εγώ», λέει.

«Τα καλάθια φθείρονται, και τα σχοινιά χαλαρώνουν μέσα στο νερό», λέει ο Τίκο. «Ο τροχός θα χρειάζεται καινούργια καλάθια από τον Ρόκο και τους κόμπους σου κάθε βδομάδα, Ροβινσώνα. Κι εγώ θα τα πληρώνω.» Ο Ζαχαρίας κοιτάζει τη σκοτεινή σιλουέτα του τροχού δίπλα στο ρυάκι. «Δηλαδή και μια μηχανή χρειάζεται ανθρώπους!» κρώζει.

ΑΡΓΑ ΤΗ ΝΥΧΤΑ

Κι εγώ;

Αργά τη νύχτα, ο Ροβινσώνας φαίνεται ακόμα ανήσυχος. «Μα δεν θα χρειάζεται πια να ψαρεύω όλο το πρωί», λέει. «Τι θα κάνω;» «Θα παίρνεις κι εσύ ψάρια από τον τροχό, όπως όλοι», λέει ο Τίκο. «Και θα με βοηθάς! Δεν προλαβαίνω να φτιάχνω βάρκες.»

«Ο Κάι θέλει μια βάρκα για να ψαρεύει στα ανοιχτά με τα αγκίστρια του. Ο Παρασκευάς θέλει ένα μεγάλο κανό, που να χωράει όλους μας και πολλά πράγματα για ανταλλαγές. Εσύ είσαι ο καλύτερος στο νησί στους κόμπους και στα σχοινιά. Θα φτιάχνεις βάρκες μαζί μου;» Χαμογελά. «Μπορείς να πεις και “όχι, ευχαριστώ”.» Ο Ροβινσώνας κοιτάζει για πολλή ώρα τα αστέρια. Ύστερα χαμογελά πλατιά. «Ναι!»

ΤΙΣ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΜΕΡΕΣ

Το μεγάλο κανό

Τις επόμενες μέρες, ο Τίκο κι ο Ροβινσώνας φτιάχνουν μαζί το μεγάλο κανό. Ο Τίκο σκάβει τον πιο μεγάλο κορμό της καταιγίδας και φτιάχνει τα κουπιά. Ο Ροβινσώνας δένει στο πλάι έναν μακρύ κορμό, για να μη γέρνει το κανό, και στήνει το κατάρτι με τους πιο γερούς του κόμπους. Ο Ρόκο πλέκει ένα πανί από φύλλα φοίνικα, κι ο Ζαχαρίας ελέγχει κάθε κόμπο σαν επιθεωρητής. Ο Παρασκευάς τούς πληρώνει με κοχύλια και καρύδες.

Μερικά πρωινά, ο Ροβινσώνας μπαίνει ακόμα στη θάλασσα με το δίχτυ του. Ο τροχός πιάνει μόνο μικρά ψαράκια, το δίχτυ όμως φέρνει και μεγάλα. «Μεγάλα ψάρια για γιορτή!» λέει η Λάνι. Αυτά τα ψάρια τα θέλει πάντα κάποιος.

ΕΝΑ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Περισσότερα για όλους

Ένα απόγευμα, ο Ζαχαρίας πετά ψηλά πάνω από την αμμουδιά και κοιτάζει κάτω. Παντού υπάρχουν περισσότερα πράγματα από πριν: ψάρια από τον τροχό στο φύλλο της Μάλου, το καινούργιο καλαθάκι της Λάνι, ένας σωρός καρύδες του Παρασκευά, ένα μεγάλο ψάρι από το δίχτυ του Ροβινσώνα κι ένα κανό σχεδόν έτοιμο. Στο πήλινο δοχείο του Ροβινσώνα υπάρχουν πάλι κοχύλια, από τη δουλειά του στις βάρκες.

«Κανείς δεν έχει λιγότερη δουλειά», λέει η Λάνι. «Απλώς φτιάχνουμε περισσότερα πράγματα!» Ο Ροβινσώνας σφίγγει έναν κόμπο και γελά. «Ένας ψαράς που φτιάχνει βάρκες! Ποιος να το φανταζόταν;» Κι εκεί κάτω, δίπλα στο ρυάκι, ο τροχός τρίζει και γυρίζει, και πιάνει το αυριανό πρωινό.

ΣΤΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Το καινούργιο κανό

Στο ηλιοβασίλεμα, όλοι μαζί σπρώχνουν το καινούργιο κανό στη θάλασσα. Κουνιέται, ισορροπεί... και επιπλέει! «Επιπλέει!» κρώζει ο Ζαχαρίας από την κορυφή του καταρτιού. Ύστερα κάνουν γιορτή στην αμμουδιά, με ψάρια από τον τροχό, ένα μεγάλο ψητό ψάρι του Ροβινσώνα και τις καρύδες του Παρασκευά.

«Λοιπόν, μας πήρε τη δουλειά η μηχανή;» ρωτά ο Ζαχαρίας. «Όχι», λέει ο Ροβινσώνας. «Μας έδωσε φθηνότερα ψάρια, και χρόνο για να φτιάχνουμε καινούργια πράγματα.» Ο Παρασκευάς στέκεται μέσα στο νερό και κοιτάζει μακριά, πέρα από τον ορίζοντα. «Τώρα μπορούμε να ταξιδέψουμε ως το νησί μου!» λέει... αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία.

Τέλος

Το δίδαγμα

Είναι εύκολο να δεις τη δουλειά που κάνει μια μηχανή: ο τροχός του Τίκο έπιανε τα ψάρια που έπιανε πριν ο Ροβινσώνας. Γι' αυτό ο Ροβινσώνας ανησύχησε, κι ο Ζαχαρίας ήθελε να τον σπάσει. Πιο δύσκολο είναι να δεις τι άλλο έφερε ο τροχός.

Τα ψάρια έγιναν φθηνότερα, κι έτσι περίσσευαν κοχύλια για ένα καλαθάκι του Ρόκο και για καρύδες του Παρασκευά. Ο τροχός ήθελε χέρια για να φτιαχτεί και να μπαλώνεται. Κι ο Ροβινσώνας, που δεν χρειαζόταν πια να ψαρεύει όλο το πρωί, έφτιαξε ένα μεγάλο κανό. Κανείς δεν έβαλε κανόνα. Ο καθένας διάλεξε μόνος τι θα κάνει.

Οι μηχανές δεν μας αφήνουν χωρίς δουλειά: μας βοηθούν να φτιάχνουμε περισσότερα με την ίδια δουλειά. Όταν ακούσεις ότι μια μηχανή θα πάρει τη δουλειά των ανθρώπων, θυμήσου τον τροχό του Τίκο και ρώτα: τι θα κάνουν οι άνθρωποι με τον χρόνο και τα κοχύλια που θα τους περισσέψουν;

Για τους μεγάλους: πηγές και περισσότερη μελέτη

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΕΛΙΔΑ

- **Σελίδα 1, «Κορμοί στην αμμουδιά»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29
- **Σελίδα 2, «Πολλά χέρια»:** Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9, §69
- **Σελίδα 3, «Ο τροχός γυρίζει»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29
- **Σελίδα 4, «Δώδεκα ψάρια!»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22
- **Σελίδα 5, «Η έγνοια του Ροβινσώνα»:** Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9, §69
- **Σελίδα 6, «Να σπάσουμε τον τροχό;»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22
- **Σελίδα 7, «Το κοχύλι της Λάνι»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29
- **Σελίδα 8, «Ο τροχός θέλει χέρια»:** Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9, §69
- **Σελίδα 9, «Κι εγώ;»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22
- **Σελίδα 10, «Το μεγάλο κανό»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29
- **Σελίδα 11, «Περισσότερα για όλους»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22
- **Σελίδα 12, «Το καινούργιο κανό»:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22 · Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29 · Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9, §69
- **Το δίδαγμα:** Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, §22 · Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30, §29 · Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9, §69

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΜΕΛΕΤΗ

- Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 7, «Η εργασία του ανθρώπου ως μέσο»: γιατί οι αποδοτικότερες μέθοδοι δεν αφήνουν τους ανθρώπους χωρίς δουλειά (§22).
- Ludwig von Mises, «Ανθρώπινη Δράση», κεφ. 30: τα εργαλεία και τα μηχανήματα ως «μέσα αύξησης του προϊόντος ανά μονάδα εισροής» (§29).
- Murray N. Rothbard, «Άνθρωπος, Οικονομία και Κράτος», κεφ. 9: «Πόσοι εργαζόμενοι έχουν "εκτοπιστεί" λόγω της εφεύρεσης του φτυαριού;» (§69).
- Henry Hazlitt, Economics in One Lesson (στα αγγλικά), «Η κατάρα των μηχανών»: τα φθηνότερα παλτά μιας μηχανής αφήνουν στους ανθρώπους κάτι περισσότερο για άλλα πράγματα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι εικόνες είναι εικονογραφήσεις για παιδιά και η ιστορία είναι φανταστική. Ο Ροβινσώνας και ο Παρασκευάς είναι εμπνευσμένοι από τους ήρωες του Daniel Defoe (1719)· ο Ζαχαρίας, η Μάλου, η Λάνι, ο Τίκο, ο Κάι και ο Ρόκο είναι επινοημένοι. Τροχοί για ψάρεμα σαν του Τίκο υπάρχουν στ' αλήθεια. Η ιστορία ακολουθεί τον Ludwig von Mises, για τον οποίο τα εργαλεία και τα μηχανήματα είναι «μέσα αύξησης του προϊόντος», τον Murray N. Rothbard και το φτυάρι του, και το κείμενο του Henry Hazlitt «Η κατάρα των μηχανών». Οι αριθμοί είναι δικοί μας, για να μετρούν εύκολα τα παιδιά.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Από την ενότητα «Για παιδιά» του praxeologos.net.

praxeologos.net